

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

4 - 6 Σεπτεμβρίου 2009 • Νυμφαίο Φλώρινας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία
της Ελληνικής Γλώσσας
(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΝΥΜΦΑΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
4, 5 και 6 Σεπτεμβρίου 2009

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος:

Τομπαΐδης Δημήτριος
Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μέλη:

Δαμανάκης Μιχάλης, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ιορδανίδου Άννα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Πάτρας
Καλλογήρου Τζίνα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Καμαρούδης Σταύρος, επίκ. καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Καψάλης Γεώργιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουτσογιάννης Δημήτρης, επίκ. καθηγητής Φιλοσοφικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ματσαγγούρας Ηλίας, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Μήτσος Ναπολέων, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπερελής Πέτρος, σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Νάκας Αθανάσιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Ντίνας Κώστας, αν. καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παπαδογιαννάκης Νικόλαος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σουλιώτης Μίμης, καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τσιάκαλος Γιώργος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Χατζηπαναγιωτίδη Άννα, επίκ. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Frederick Κύπρου
Χατζησαββίδης Σωφρόνης, καθηγητής ΤΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Κώστας Δ. Ντίνας

Γραμματέας

Άννα Βακάλη

Ταμίας

Άννα Χατζηπαναγιωτίδη

Μέλη

Αναστασία Στάμου
Τριαντάφυλλος Κωτόπουλος

Γραμματεία

Έφη Γώτη
Ευδοξία Τραϊανού
Δημήτρης Χασανίδης
Ελένη Παπαϊωάννου
Στεφανία Τσακιροπούλου

Πλήρης βιβλιογραφική αναφορά άρθρου:

Ντίνας, Κ., Χατζηπαναγιωτίδη, Α., Βακάλη, Α., Κωτόπουλος, Τ. & Στάμου, Α. (επιμ.) 2010. Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή "Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)", βλ. <http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika> ημερομηνία πρόσβασης ηη/μμ/εε

Παρασκευή, 4 Σεπτεμβρίου 2009

16.00-17.30 Εγγραφές

Ώρα

Αίθουσα 2**Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη/ξένη**Θεματική: **Διδακτικό υλικό/Νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις**

Προεδρείο: Χ. Αργυροπούλου - Α. Στάμου

17.30-17.50 *Η ραδιοφωνική διαφήμιση στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας***Π. Ανδρέου**17.50-18.10 *Ανακαλύπτοντας το κείμενο - Διδακτικό εγχειρίδιο για το επίπεδο επάρκειας της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης Γλώσσας***Θ. Αγάθος, Β. Γιαννακού, Β. Δημοπούλου, Β. Τσοτσόρου**18.10-18.30 *Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης/ξένης μέσα από τον διαφημιστικό λόγο ως εναλλακτικό διδακτικό υλικό σε μαθητές και ενήλικες***Χ. Αργυροπούλου**18.30-18.50 *Η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας: η περίπτωση των τραγουδιών της Μαρίζας Κωχ στο Πανεπιστήμιο Cornell***Μ. Κοκκίδου, Α. Στάμου**

18.50-19.10 Διάλειμμα - Καφές

Προεδρείο: **Γ. Καψάλης - Σ. Καμαρούδης**19.10-19.30 *Προβλήματα στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης γλώσσας στους Γεωργιανούς φοιτητές***Ν. Λουκασβίλι**19.30-19.50 *Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, ως μητρικής/πρώτης, ξένης/δεύτερης: νοπτικό ταξίδι έκφρασης και δημιουργίας***Μ. Κλειδαρά**19.50-20.10 *Η χρήση των μονόγλωσσων λεξικών στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας: μία διδακτική εφαρμογή***Μ. Μητσιάκη, Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**20.10-20.30 *Η αξιοποίηση των πολυτροπικών κειμένων στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας***Χ. Νάτσι**20.30-20.50 *Το αυθεντικό υλικό στη γλωσσική τάξη: χρήση και εφαρμογή του για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων από αρχάριους σπουδαστές της ελληνικής ως δεύτερης***Α. Αναγνωστοπούλου, Π. Μπαλή, Λ. Τριανταφυλλίδου**

21.10-21.30 Συζήτηση

Δείπνο

Το αυθεντικό υλικό στη γλωσσική τάξη:

**Χρήση και εφαρμογή του για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων
από αρχάριους σπουδαστές της Ελληνικής ως δεύτερης.**

Λήδα Τριανταφυλλίδου, Περσεφόνη Μπαλή, Αγγελική Αναγνωστοπούλου

Πανεπιστήμιο Αθηνών και ΔΙΚΕΜΕΣ/College Year in Athens

Abstract:

Learning and teaching Modern Greek as a foreign or second language present particular challenges to learners and instructors in settings where learners have little or no contact with the language outside the classroom and where resources are limited. The usage of authentic materials can seriously contribute to successful language acquisition since it creates a classroom environment that furnishes students with abundant opportunities to comprehend and acquire grammatical structures and vocabulary while involving them in real-life communication tasks, bridging the gap between language use in the real world and classroom instruction. Students' projects such as advertisements, news broadcasts, weather forecasts, songs, plays, sitcoms at beginning proficiency levels are presented demonstrating their encounters with daily life in the Greek cultural milieu and their difficulties throughout the language learning process.

Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό κερδίζει συνεχώς έδαφος και προσελκύει όλο και μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Κατά συνέπεια, τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί ποικίλο διδακτικό υλικό για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης τόσο από πανεπιστημιακούς φορείς όσο και από ιδιώτες. Το διδακτικό αυτό υλικό καλύπτει σε μεγάλο βαθμό τις υπάρχουσες ανάγκες, ενώ πάντα υπάρχει χώρος για βελτίωση και επέκτασή του. Μία από τις βασικές ανάγκες, η οποία είναι πιο έντονη για τους σπουδαστές της Νέας Ελληνικής στο εξωτερικό, είναι η δυνατότητα επαφής με την ελληνική πραγματικότητα και καθημερινότητα και η κατανόηση των πολιτισμικών χαρακτηριστικών αλλά και των συναλλαγών μεταξύ των φυσικών ομιλητών. Συχνά οι σπουδαστές στο εξωτερικό μαθαίνουν την Ελληνική μέσα από ένα μόνο διδακτικό εγχειρίδιο ή/και διδάσκοντα χωρίς να έχουν επαφή με φυσικούς ομιλητές και χωρίς τη

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

δυνατότητα να ζήσουν έστω και για μικρό χρονικό διάστημα στην Ελλάδα. Έτσι, ενώ έχουν κατακτήσει τις απαραίτητες γραμματοσυντακτικές δομές, το αντίστοιχο λεξιλόγιο και την επικοινωνιακή ικανότητα στο εκάστοτε επίπεδο γλωσσομάθειας, έχουν δυσκολία να πραγματοποιήσουν ορισμένες συναλλαγές με φυσικούς ομιλητές και να αντεπεξέλθουν σε καταστάσεις που απαιτούν κατανόηση κοινωνικών δομών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών. Η αδυναμία τους αυτή συχνά σχετίζεται με την περιορισμένη έκθεσή τους σε πολιτισμικά στοιχεία, ιδιαιτερότητες ή κώδικες επικοινωνίας πέρα από τη γλώσσα. Η χρήση αυθεντικού υλικού, είτε σε έντυπη μορφή είτε μέσω διαδικτύου, επιλεγμένου και διαμορφωμένου ανάλογα με το επίπεδο των σπουδαστών μπορεί να καλύψει αυτή την ανάγκη τους για επαφή με τη χώρα και τη σύγχρονή της πραγματικότητα.

1. Περιγραφή σπουδαστών και προγράμματος

(ως πρώτης/μικρής δεύτερης/ξένης)

Στην προκειμένη περίπτωση θα αναφερθούμε σε αγγλόφωνους φοιτητές από πανεπιστήμια της Βόρειας Αμερικής, οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα για ένα ακαδημαϊκό εξάμηνο ή έτος. Φοιτούν σε ένα πρόγραμμα πανεπιστημιακού επιπέδου, όπου έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν 3 έως 5 μαθήματα θεωρητικής κατεύθυνσης στην Αγγλική (αρχαιολογία, ιστορία, πολιτικές επιστήμες, θεολογία, ανθρωπολογία, λογοτεχνία κ.ά.) καθώς και αρχαία ελληνικά ή/και λατινικά. Πέραν των μαθημάτων που παρακολουθούν, οι φοιτητές συμμετέχουν σε εκπαιδευτικού χαρακτήρα εκδρομές και επισκέπτονται αρχαιολογικούς χώρους και τοποθεσίες που σχετίζονται με την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελλάδας συνοδευόμενοι από τους καθηγητές ανάλογων ειδικοτήτων.

Παράλληλα, το 80% των σπουδαστών κάθε εξάμηνο επιλέγει να παρακολουθήσει μαθήματα Νέας Ελληνικής. Στην πλειονότητά τους οι φοιτητές αυτοί (85-90%) είναι αρχάριοι, δεν έχουν έρθει σε επαφή με τη Νέα Ελληνική και γνωρίζουν ελάχιστα για τη νεότερη Ελλάδα, την ιστορία και τον πολιτισμό της. Μικρός αριθμός φοιτητών κάθε εξάμηνο (10-15%) κατατάσσεται σε πιο προχωρημένα τμήματα (μέσοι και προχωρημένοι) και είναι στην πλειονότητα τους Ελληνο-Αμερικανοί ή Αμερικανοί που έχουν παρακολουθήσει από 1 έως 4 εξάμηνα στο πανεπιστήμιό τους πριν έρθουν στην Ελλάδα. Τέλος, ένας μικρός αριθμός (10%) παραμένει ένα ακαδημαϊκό έτος στο πρόγραμμα και παρακολουθεί και δεύτερο εξάμηνο μαθημάτων Νέας Ελληνικής.

1.1 Δομή μαθήματος

Οι φοιτητές παρακολουθούν 60 διδακτικές ώρες ανά εξάμηνο (12 εβδομάδες), 4 εξητάλεπτες ώρες εβδομαδιαία Νέα Ελληνικά. Ένα τυπικό μάθημα δομείται ως εξής:

- Αφόρμηση (επανάληψη σε μορφή ερωταπαντήσεων της ύλης του προηγούμενου μαθήματος).
- Διάλογος ή κείμενο που παρουσιάζεται ή διαβάζεται και κατόπιν «παίζεται» από τους σπουδαστές στην τάξη με παραλλαγές και δικές τους παρεμβάσεις/προσθήκες.
- Γραμματικό φαινόμενο που προκύπτει μέσα από το κείμενο, παρουσιάζεται στο εγχειρίδιο και συνοδεύεται από ασκήσεις εμπέδωσης.
- Δραστηριότητες σε ζευγάρια ή μικρές ομάδες (ερωτήσεις-απαντήσεις, συνεντεύξεις, παιχνίδια, τραγούδια κ.ά.).
- Παιχνίδια ρόλων για προσομοίωση αυθεντικών καταστάσεων.
- Κλείσιμο ενότητας και επανάληψη.

1.2 Διδακτικό υλικό και εφαρμογή του

Τα εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται είναι η σειρά *Ελληνικά Τώρα 1+1* (Δ. Δημητρά και Μ. Παπαχειμώνα, 1987/2002) στο 1ο και 2ο εξάμηνο και *Ελληνικά Τώρα 2+2* (Δ. Δημητρά και Μ. Παπαχειμώνα, 1989/2006) στο 3ο και 4ο εξάμηνο. Κάθε σειρά περιλαμβάνει το κυρίως εγχειρίδιο με παραρτήματα λεξιλογίου και γραμματικών κανόνων σε 4 γλώσσες, 2 τετράδια ασκήσεων, βιβλίο λύσεων και ένα CD το οποίο περιέχει τους διαλόγους και τα κείμενα του βιβλίου καθώς και ορισμένες από τις ασκήσεις. Το εγχειρίδιο αυτό χαρακτηρίζεται από μια στέρεη δομή και οργάνωση ανά ενότητα η οποία περιλαμβάνει διαλόγους και κείμενα, γραμματική, ασκήσεις εμπέδωσης και επανάληψης με επέκτασή τους στα τετράδια ασκήσεων καθώς και μαυρόασπρες φωτογραφίες από την καθημερινή ζωή. Οι επικοινωνιακές καταστάσεις (π.χ. στο καφενείο, στο ξενοδοχείο, στο δρόμο, στη λαϊκή, στο οικογενειακό τραπέζι κ.ά.) που παρουσιάζονται σε μορφή διαλόγου ή κειμένου περιλαμβάνουν νέο λεξιλόγιο και γραμματικά φαινόμενα, τα οποία παρουσιάζονται βαθμιαία συνήθως σε μορφή πίνακα και συνοδεύονται από τις ανάλογες ασκήσεις. Το εγχειρίδιο αυτό μεταφέρει μέσα από τα κείμενα του και τη ζωντανή γλώσσα τους

στιγμιότυπα από την καθημερινή ζωή στην Ελλάδα και αποτυπώνει μια εικόνα της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας και κοινωνίας. Δίνεται λοιπόν η δυνατότητα στον διδάσκοντα να φέρει τον «έξω κόσμο» μέσα στην τάξη του, να αυτοσχεδιάσει με τους φοιτητές του και να αξιοποιήσει τα ερεθίσματα που του δίνονται με ποικίλες δραστηριότητες, παιχνίδια ρόλων και συζήτηση (Burke & Sullivan 2002, Maley & Duff 2005, Kao & O'Neil 1998, Σέξτου 2005).

1.3 Χρήση αυθεντικού υλικού και στόχοι

Σε μια προσπάθεια περαιτέρω έκθεσης των σπουδαστών στην ελληνική πραγματικότητα και μεταφοράς του «έξω κόσμου» μέσα στην τάξη διαμορφώθηκε ένα υλικό που δοκιμάζεται πιλοτικά στην παρούσα φάση (*Λοιπόν, τι λες;* των Α. Αναγνωστοπούλου και Λ. Τριανταφυλλίδου, υπό έκδοση). Το συνοδευτικό αυτό εγχειρίδιο περιέχει αυθεντικό υλικό (εισιτήρια, δρομολόγια, χάρτες, φωτογραφίες, καταλόγους κ.ά.), εικονογραφημένο λεξιλόγιο με λεκτικές πράξεις, προτάσεις για θεατρικό παιχνίδι στην τάξη, τραγούδια, παιχνίδια, γελοιογραφίες, κείμενα ή συνεντεύξεις από έντυπα και μία ακουστική κατανόηση ανά κεφάλαιο.

Επιπλέον, οι διδάσκοντες φέρνουν στις τάξεις έντυπο και άλλο υλικό με δρώμενα και εκδηλώσεις που συμβαίνουν την εκάστοτε χρονική περίοδο στην πόλη (γιορτές, συναυλίες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες κ.ά.) και προτρέπουν τους σπουδαστές να συμμετάσχουν. Τέλος, συχνά οργανώνονται εκδηλώσεις και διαλέξεις από τον φορέα που φιλοξενεί του φοιτητές καθώς και παιχνίδια και δραστηριότητες εκτός τάξης από τους διδάσκοντες (π.χ. παιχνίδι θησαυρού στη γειτονιά, συνεντεύξεις με τους μαγαζάτορες κ.ά.) που τους δίνουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με τον ελληνικό πολιτισμό, να γνωρίσουν την πόλη και τη γειτονιά και να εξασκήσουν τα ελληνικά τους μιλώντας με φυσικούς ομιλητές.

Συνοπτικά, οι στόχοι από τη χρήση του αυθεντικού υλικού είναι:

- Ενίσχυση της επικοινωνιακής ικανότητας στη Γ2.
- Εξάσκηση καθημερινού λεξιλογίου που έχουν συναντήσει στο εγχειρίδιο και επέκτασή του.

- Σταδιακή αποδέσμευση από το εγχειρίδιο και ώθηση για πειραματισμό με καθημερινές καταστάσεις που συναντούν εκτός τάξης.
- Προσομοίωση αυθεντικών καταστάσεων και συναλλαγών.
- Εισαγωγή πολιτισμικών στοιχείων και καταστάσεων από την καθημερινή ζωή στην Ελλάδα.

2. Θεματικές ενότητες και διδακτική πράξη

Θα αναφερθούμε στη διδακτέα ύλη που καλύπτεται στις 60 διδακτικές ώρες του πρώτου εξαμήνου όπου οι φοιτητές διδάσκονται μέσα από επικοινωνιακές καταστάσεις το βασικό λεξιλόγιο και γραμματικά φαινόμενα, που τους είναι απαραίτητα για να μπορούν να ανταπεξέλθουν σε βασικές διαπροσωπικές συναλλαγές και ανάγκες τους (βλ. πίνακα 1).

Πίνακας 1: Θεματικές ενότητες – Γραμματικά φαινόμενα

Χαιρετισμοί. Βασικές ερωτήσεις (πώς σε λένε; πώς είσαι; πού μένεις;)	ενεστώτας του <i>είμαι</i> ,
Τι θέλετε, παρακαλώ; (ποτά/φαγητά)	3 γένη ουσιαστικών (ονομαστική), οριστικό/αόριστο άρθρο, αριθμοί 1-30
Βασικές διαπροσωπικές ερωτήσεις (από πού είσαι; τι σπουδάζεις; τι σου αρέσει;) Περιγραφή οικογένειας.	ρήματα Α συζυγίας στον ενεστώτα, επίθετα (ονομαστική), προσωπικές αντωνυμίες, αριθμοί 40-100
Στο δρόμο ... Στο περίπτερο... Στο καφενείο...	ρήματα Α συζυγίας, αριθμοί άρθρα, ουσιαστικά, επίθετα
Ζητώ ή κλείνω δωμάτιο σε ξενοδοχείο. Ζητώ πληροφορίες.	αιτιατική ουσιαστικών και επιθέτων, προθέσεις, επιρρήματα, αντωνυμίες-άμεσο αντικείμενο.
Στην ταβέρνα... Στη στάση...	ρήματα Β1 συζυγίας, υποκείμενο/αντικείμενο, αιτιατική με προθέσεις, γενική ενικού
Στο τουριστικό γραφείο... (μεταφορικά μέσα, ώρα, μέρες, μήνες)	Ενεστώτας των <i>πάω, λέω, τρώω</i> κλπ, μέλλοντας του <i>είμαι</i> , αόριστος και μέλλοντας στο 1ο-2ο ενικό
Στη λαϊκή... (φρούτα, λαχανικά, τρόφιμα, μονάδες μέτρησης)	πληθυντικός ουσιαστικών και επιθέτων, αντωνυμίες, ρήματα Β2 συζυγίας
Στον γιατρό... (μέρη του σώματος, συμπτώματα)	παθητική φωνή, ενεστώτας ρήματα σε -άμαι και -ομαι, ποσοτικά επίθετα (πόσος, -η, -ο)
Τι καιρό κάνει;	ρήματα στο 3 ^ο πρόσωπο, επιρρήματα
Διασκέδαση, ψώνια, ελεύθερος χρόνος	αόριστος και μέλλοντας ρημάτων

Οι φοιτητές καλούνται σε καθημερινή βάση στην τάξη να διαβάζουν διαλόγους και απλά κείμενα και να συμμετέχουν σε παιχνίδια ρόλων και θεατρικά παιχνίδια ώστε να

εξασκούν το λεξιλόγιο και τις δομές που έχουν διδαχθεί. Επίσης, στη μέση και στο τέλος του εξαμήνου εκτός από τη γραπτή εξέταση για την απόκτηση βαθμού καλούνται να πραγματοποιήσουν στην τάξη μια προφορική παρουσίαση, η οποία μπορεί να είναι ατομική ή σε μικρές ομάδες δύο ή τριών ατόμων. Συνήθως επιλέγουν να παρουσιάσουν μικρά παιχνίδια ρόλων/δρώμενα τα οποία γράφουν και «σκηνοθετούν» μόνοι τους. Δεν υπάρχει περιορισμός θέματος, αλλά δεν τους επιτρέπεται να διαβάζουν το κείμενο ή τον διάλογο, καλούνται να τον «παίξουν». Οι φοιτητές συνήθως επιλέγουν να σατιρίσουν τη ζωή στην Ελλάδα και τα βιώματά τους (θετικά και αρνητικά), να μιμηθούν τους συμφοιτητές τους και τους διδάσκοντες με χιούμορ ή να ζωντανέψουν τους ήρωες του βιβλίου τους, τους οποίους βάζουν να βιώνουν νέες καταστάσεις εισάγοντας συχνά πολιτισμικά στοιχεία στα οποία έχουν εκτεθεί σε μορφή μονολόγου, διαλόγου, παιχνιδιού, τραγουδιού κ.ά.

2.1 Αποσπάσματα παραγωγής λόγου σπουδαστών

Ακολουθεί μια ενδεικτική επιλογή από απομαγνητοφωνημένα αποσπάσματα βιντεοσκοπημένων παρουσιάσεων σπουδαστών όπου έχουν σημειωθεί με έντονα γράμματα λανθασμένοι τύποι και εκφράσεις. Στα μικρά αυτά θεατρικά τα οποία παρουσιάζουν οι φοιτητές χρησιμοποιούν συχνά αυτούσιες φράσεις και προτάσεις που έχουν απομνημονεύσει από το εγχειρίδιο τους ή εκφράσεις που έχουν ακούσει εντός ή εκτός τάξης και παράλληλα παράγουν και δικές τους προτάσεις συνδυάζοντας το λεξιλόγιο και τη γραμματική που έχουν διδαχθεί.

2.1.1 Απόσπασμα 1^ο (παιχνίδι ρόλου σε 3 πράξεις από 3 φοιτητές)

Στον σταθμό...

- Παρακαλώ;
- Θα θέλαμε δύο εισιτήριας στην Αθήνα με το τρένο.
- Όλα τα τρένα στην Αθήνα είναι γεμάτα. Υπάρχουν τρένα την Τετάρτη μετά τα Χριστούγεννα.
- **Χρειαζόμαστε** να είμαστε στην Αθήνα πριν τα Χριστούγεννα. Αλλά μήπως μπορούμε να πάμε με το αεροπλάνο;

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

- Δεν υπάρχει κανένα αεροπλάνο στην Αθήνα.
- Εντάξει. Τι ώρα φεύγει το λεωφορείο;
- Το λεωφορείο φεύγει στις πέντε και μισή αλλά έχει πολλές στάσεις και **θα σταματήσει** στην Αθήνα 26 Δεκεμβρίου.

– Γαμωτό! Πώς μπορούμε να πάμε στην Αθήνα;

- Δεν μπορείτε. Συγγνώμη.
- Δεν μπορούμε; Χρειάζομαι μία μπίρα.
- Χρειάζομαι 10 μπίρες.

Στο μπαρ...

- Παρακαλώ;
- Μια μπίρα παρακαλώ;
- Τίποτα άλλο;
- Δέκα μπίρες παρακαλώ.
- Και τον λογαριασμό. 15 ευρώ.
- Δεν έχω πενήντα ευρώ.
- Ορίστε 15 ευρώ. Είσαι ο πιο τσιγκούνης **άντρας** που ξέρω.

– Τι κάνετε;

– Καλά.

– Όχι καλά.

– Όχι καλά, γιατί; Είναι σχεδόν **τα** Χριστούγεννα.

– Χρειαζόμαστε να πάμε στο σπίτι μας στην Αθήνα αλλά δεν μπορούμε.

– **Πιες** όλες τις μπίρες; Θα αρρωστήσεις.

– **Διψάσω** πολύ αλλά και πονάει το στομάχι μου.

– Χρειάζεσαι ύπνο και **να σταματάς** να πίνεις.

– Αλλά δεν έχουμε κρεβάτια.

– Μπορείτε να πάτε στο ξενοδοχείο.

– Πού είναι το **κοντότερο** ξενοδοχείο;

– Από **^**μπαρ, στρίβετε αριστερά και πηγαίνετε 2-3 τετράγωνα παρακάτω και είναι απέναντι **^** το ταχυδρομείο.

– Εντάξει. Ευχαριστώ.

Στο ξενοδοχείο...

- Παρακαλώ;
- Θέλουμε ένα δωμάτιο, εεε.. δίκλινο.
- Για πόσον καιρό;
- Για μια νύχτα.
- **Το έχετε;**
- Ναι, το έχω.
- Πόσο κάνει;
- 15 ευρώ, πο...όχι.. 500 ευρώ
- 500 ευρώ; πω!! πω!! ακριβό πολύ!
- Έχει **μία** τηλεόραση; Ζεστό νερό; **Μία** τουαλέτα;
- Όχι!
- Έχει ψυγείο;
- Ναι, βεβαίως.
- Χρειάζομαι τα διαβατήρια σας.
- Δεν έχουμε. **Τα** είναι στο σπίτι μας στην Αθήνα.
- Κανένα πρόβλημα, Ορίστε 2 εισιτήρια στην Αθήνα μπορείτε να πάρετε τα διαβατήρια σας και θα **πληρώνεστε, πληρώνετε, πληρώσετε** θα... όταν θα γυρίσετε
- Θαύμα!!!!!!!!!!!! (Φεύγουν τρέχοντας με τα εισιτήρια στο χέρι)

2.1.2 Απόσπασμα 2ο

Δελτίο ειδήσεων (τρεις φοιτητές παρουσιάζουν ένα δελτίο ειδήσεων)

- Καλημέρα σας και **καλώς όρισε**. Βλέπετε τα νέα **πρωί**. Σήμερα είναι 6 Μαΐου και η ώρα είναι οκτώ το πρωί. Με λένε Βικτώρια Νάπολη και τώρα έχουμε τα πιο **σπουδαία** νέα. Χτες το βράδυ ο φίλος μας, ^ Τόμας Ντάγκλας, έσπασε ένα άλλο παράθυρο. ^Τόμας ήταν στο αεροπλάνο από **τον** Έφεσο**ς** στο Κωνσταντινούπολο όταν ήθελε να γυρίσει στον Καναδά. Λοιπόν σηκώθηκε από τη θέση και πήρε την βαλίτσα και έσπασε το παράθυρο. Μετά **γυρίσε** έξω και πέταξε στον Καναδά. Τώρα ^ Τόμας είναι μαζί με τους φίλους του και **τον**.. την οικογένεια του και είναι πολύ ευτυχισμένος. Το αεροπλάνο και οι άλλοι άνθρωποι είναι καλά και σίγουρα δεν **πονάν**.

Τώρα έχουμε ^ Σάρα Μπρέκφαστ με τον καιρό. Σάρα;

— Ευχαριστώ Βικτώρια. Σήμερα στην Αθήνα έχει ήλιο και κάνει ζέστη, είναι μια ωραία μέρα να πάτε στην παραλία, αλλά αύριο **την** Τέταρτη θα βρέξει πολύ με **γάτες και σκύλους**. Το σαββατοκύριακο θα κάνει κρύο και θα χιονίσει πολύ. Θα πρέπει να πάρετε στο σπίτι σας τις γάτες και τους σκύλους και να τους δώσετε φαγητό και ζεστάσιά.

— Ευχαριστώ Σάρα. Τώρα έχουμε ^ Ζαχαρία Σμαρτ με τα άλλα νέα. Ζαχαρία;

— Ευχαριστώ Τόρυ. **Αυτό** το πρωί πολλοί μαθητές από το πανεπιστήμιο **γίνονται** πολύ άρρωστοι. Τα συμπτώματα είναι ο πονοκέφαλος και ο εμετός αλλά το πιο σημαντικό σύμπτωμα είναι πως πονάνε τα μάτια. Γιατί; Γιατί είναι ένας άντρας στον τρίτο όροφο, **κέντρο πανεπιστήμιο, κέντρου πανεπιστήμιου** και τα ρούχα του είναι πολύ άσχημα. Φοράει μια βερμούδα ροζ, ένα T-shirt καρό γαλάζιο καρό γαλάζιο καφέ, ένα μπουφάν μοβ, ένα κίτρινο καπέλο και τις πράσινες σαγιονάρες. Πω! πω! πω! άνθρωποι, **αν βλέπετε** αυτόν τον άντρα, **κλείσετε τα μάτια σας, τηλεφωνήσετε** για την βοήθεια και **τρέξετε τρέξετε** γρήγορα. Τόρυ;

— Ευχαριστώ Ζαχαρία. **Τώρα είναι τέλος.** Ευχαριστούμε **να μας βλέπετε** και αντίο σας. —

Γεια σας!

3. Ανάλυση αποσπασμάτων λόγου

Οι βασικές δυσκολίες των αρχαρίων αυτών σπουδαστών εστιάζονται:

α. στην απομνημόνευση του λεξιλογίου, το οποίο αυξάνεται βαθμιαία μεν αλλά απαιτεί συνεχή επανάληψη και χρήση. Έτσι συχνά οι σπουδαστές, πέραν του λεξιλογίου που υπάρχει στο εγχειρίδιό τους αλλά και σε εικονογραφημένη μορφή ανά θεματική ενότητα στο συνοδευτικό εγχειρίδιο, χρησιμοποιούν δικές τους τεχνικές και στρατηγικές που βοηθούν στην κατάκτησή του (καρτέλες, πίνακες, κ.ά.)

β. στον λάθος τονισμό λέξεων ή/και μεταφορά του επιτονισμού από την πρώτη τους γλώσσα (Γ1, Αγγλική) σε συνδυασμό με φτωχή προφορά. Κατά συνέπεια συχνά δυσχεραίνεται η κατανόηση και η επικοινωνία με μη εξοικειωμένους συνομιλητές και δημιουργούνται καταστάσεις που μερικές φορές τους φέρνουν σε δύσκολη θέση αλλά άλλες τους κάνουν να γελούν όταν συνειδητοποιούν το λάθος τους, π.χ. *γυρίσα, άρχισε ένα*

μεγάλο πόλιμο, έχω ένα ματί, ο πατέρας μου είναι θιος (θείος) αντί για θεός (προφορά του ε όπως το αγγλικό e, π.χ. έβλεπα, έβαλα, εδώ (ivlepa, ivala, ido)

γ. στην κατά λέξη μετάφραση από τη Γ1 ακόμα και ιδιωματικών εκφράσεων που οδηγεί σε επιλογή λάθος λέξης και αποδίδει λάθος νόημα στην πρόταση, π.χ. βρέχει γάτες και σκύλους, τώρα είναι τέλος, χρειαζόμαστε να είμαστε στην Αθήνα.

δ. στην ευχέρεια του λόγου που συχνά λειτουργεί εις βάρος της ακρίβειας λόγου ή αντίστροφα. Συχνά παρατηρούνται ομιλητές που στην προσπάθειά τους να μην κάνουν λάθη παράγουν περιορισμένη έκταση λόγου και άλλοι που ο λόγος τους έχει ευχέρεια και έκταση αλλά υστερεί σε ακρίβεια και ορθότητα (Scarcella & Oxford 1992).

ε. στην κατανόηση και χρήση γραμματικο-συντακτικών δομών της Ελληνικής (π.χ. πτώσεις, κλίσεις κλπ.) που δεν υπάρχουν στη μητρική τους γλώσσα. Στην παρούσα φάση δεν θα πραγματοποιηθεί εκτενής ανάλυση λαθών (Ellis 1994, James 1998, Κατσιμαλή 2007, Μπέλα 2007) αλλά θα αναφερθούν ενδεικτικά ορισμένα παραδείγματα από τα αποσπάσματα λόγου σπουδαστών:

1. Χρήση πτώσεων

Δυσκολία στην κατανόηση βασικών συντακτικών δομών (υποκείμενο – αντικείμενο) και στη σωστή χρήση των πτώσεων.

- Χρήση ονομαστικής αντί αιτιατικής: Διαβάζω η εφημερίδα.
- Κατάληξη ονομαστικής στην αιτιατική αρσενικού: τον πατέρα
- Λανθασμένη επιλογή πτώσης μετά από πρόθεση: Φεύγω αύριο για η Θεσσαλονίκη

2. Επιλογή προθέσεων: Το τρένο στην Αθήνα αντί για την Αθήνα

3. Επιλογή γένους στα άρθρα και γένους ή/και αριθμού στις καταλήξεις:

Πονάει το μέση μου, αγοράζω το σοκολάτα, ένα πακέτο τσιγάρες

4. Χρήση ρηματικών τύπων:

Θέλεις ^ τηλεφωνήσω στο γιατρό; πεις (αντί για ήπιες), Τι φοράζει; Τηλεφωνήσετε και τρέξετε (αντί για τηλεφωνήστε, τρέξτε), πληρώνεστε, πληρώνετε, πληρώσετε.

4. Επίλογος

Κλείνοντας, σημειώνεται ότι η χρήση του αυθεντικού υλικού συμβάλλει θετικά:

α. στη μεταφορά του «έξω κόσμου» και της ελληνικής πραγματικότητας μέσα στην τάξη.

β. στην κατανόηση στοιχείων της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας και των πολιτισμικών διαφορών καθώς και των ερεθισμάτων που δέχονται από το περιβάλλον σε καθημερινή βάση.

γ. στην εξοικείωση με τη γλώσσα εκτός τάξης και στην τόνωση της αυτοπεποίθησής τους για παραγωγή και πειραματισμό με τη γλώσσα.

δ. στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους.

ε. στην ταχύτερη ανάπτυξη της επικοινωνιακής δεξιότητας.

στ. στην πληρέστερη επαφή με την ελληνική γλώσσα και πραγματικότητα ειδικά σε σπουδαστές που μαθαίνουν την Ελληνική εκτός Ελλάδας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι όταν η Ελληνική μαθαίνεται σε περιβάλλον όπου ομιλείται και δίνεται η δυνατότητα επικοινωνίας με φυσικούς ομιλητές, αυτό αποτελεί για τους σπουδαστές ένα επιπλέον κίνητρο πέραν των ωρών διδασκαλίας και της αξιολόγησης. Η παραμονή των σπουδαστών στην Ελλάδα και η συνεχής ανάγκη να αντεπεξέλθουν σε καθημερινές καταστάσεις καθιστά εξαιρετικά χρήσιμη τη χρήση αυθεντικού υλικού στη διδασκαλία του μαθήματος της Νέας Ελληνικής, αφού το μάθημα αποκτά μεγαλύτερο ενδιαφέρον και πρακτική χρησιμότητα. Οι σπουδαστές χρησιμοποιούν πιο γρήγορα το λεξιλόγιο και τις δομές που μαθαίνουν και εκφράζουν την ικανοποίησή τους στην τάξη μετά από μια επιτυχή συναλλαγή με φυσικούς ομιλητές. Γεγονός που τους κινητοποιεί ακόμα περισσότερο για περαιτέρω πειραματισμό με τη γλώσσα και δυνατότητα εξοικείωσης με αρκετές από τις ιδιαιτερότητές της Ελληνικής. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η γλώσσα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το περιβάλλον της και διαμορφώνεται μέσα από αυτό, είναι σκόπιμο η διδασκαλία της να περιλαμβάνει στοιχεία από αυτό το περιβάλλον και αυτό επιτυγχάνεται σε μεγάλο βαθμό με τη χρήση αυθεντικού υλικού.

Βιβλιογραφία

Αναγνωστοπούλου, Α. & Τριανταφυλλίδου, Α. (υπό έκδοση). *Λοιπόν, τι λες*; Αθήνα: Νόστος.

Burke, A. F. & O'Sullivan, J. O. 2002. *Stage by Stage: A Handbook for Using Drama in the Second Language Classroom*. Portsmouth, NH: Heinemann.

Δημητρά, Δ. & Παπαχειμώνα, Μ. 1987/2002. *Ελληνικά Τώρα 1+1*. Αθήνα: Νόστος.

Δημητρά, Δ. & Παπαχειμώνα, Μ. 1989/2006. *Ελληνικά Τώρα 2+2*. Αθήνα: Νόστος.

Ellis, R. 1994. *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

James, C. 1998. *Errors in Language learning and Use: Exploring Error Analysis*. London and New York: Longman.

Κατσιμαλή, Γ. 2007. *Γλωσσολογία σε εφαρμογή*. Αθήνα: Ινστιτούτο του Βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα.

Maley, A. & Duff, A. 2005. *Drama Techniques: A Resource Book of Communication Activities for Language Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.

Μπέλα, Σ. 2007. *Η δεύτερη γλώσσα: Κατάκτηση και διδασκαλία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Kao, S-M & O'Neil, C. 1998. *Words into Worlds: Learning a Second Language through Process Drama*. Stamford, CT & London, England: Alex Publishing Corporation

Σέξτου, Π. 2005. *Θεατρο-παιδαγωγικά προγράμματα στα σχολεία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Scarcella, R. C. & Oxford, R. L. 1992. *The Tapestry of Language Learning*. Boston, MA: Heinle & Heinle.

(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

4 -6 Σεπτεμβρίου 2009

Νυμφαίο Φλώρινας

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τμήμα Νηπιαγωγών
Εργαστήριο Γλώσσας και Προγραμμάτων
Γλωσσικής Διδασκαλίας